

Predikan 16:e söndagen efter Trefaldighet

Av kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige,
Stockholm 2018-09-16.

Seger över döden.

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Käre himmelske Fader. Vi ber dig att du ville sända din helige Ande i våra hjärtan så att vi tar till oss ditt ord och tror på det. Vi tackar dig för att du har övervunnit döden och nu lever och regerar i evighet. Amen.

Predikotext (1 årg. Luk. 7:11-17):

Därefter gick Jesus till en stad som heter Nain, och hans lärjungar och mycket folk följde med honom. Just som han närmade sig stadsporten bar man ut en död. Han var sin mors ende son, och hon var änka. En stor skara från staden gick med henne. När Herren såg henne, förbarmade han sig över henne och sade till henne: "Gråt inte." Sedan gick han fram och rörde vid bårn. Bärarna stannade, och han sade: "Unge man, jag säger dig: Stå upp!" Då satte sig den döde upp och började tala, och Jesus överlämnade honom åt hans mor. Alla greps av fruktan och prisade Gud och sade: "En stor profet har uppstått bland oss", och: "Gud har besökt sitt folk." Och detta ord om honom gick ut i hela Judeen och i hela landet däromkring.

Dagens evangelium handlar alltså om hur Jesus uppväckte änkans son i Nain. Genom sitt ord väckte Jesus den döde till liv. Jesus har all makt i himmelen och på jorden (Matt. 28:18), därför att han är Guds Son, sann Gud och sann människa. När vi tror på Jesus vinner vi seger över vår fiende döden. Men låt oss först höra vad döden är. Det står:

Just som han närmade sig stadsporten bar man ut en död. Han var sin mors ende son, och hon var änka. En stor skara från staden gick med henne (v. 12).

Döden är en realitet för alla människor. Vi gråter och jämrar oss när någon av våra kära har gått bort. Och det är rätt och riktigt. Även Jesus grät över den döde Lazarus, och det står att han upptändes i sitt innersta och blev mycket upprörd (Joh. 11:33f, 38). Döden i sig är något förfärligt och fruktansvärt. Ingen kan undkomma döden. Människor har alla möjliga förklaringar till *vad döden är*. Somliga menar att det är något naturligt. De tänker att vi bara utslocknar och sedan finns det ingenting mer. Andra hoppas att det ändå finns någon slags fortsättning på livet efter döden. I vår tids kyrkor har det blivit allt vanligare att man utlovar evigt liv åt alla människor, oberoende av om de har varit troende eller ej. Man brukar kalla detta *universalism*. Om Gud finns, säger man, så måste han se till att alla människor kommer till himmelen. Men detta är inte biblisk kristendom utan den gamla hedendomens ovisshet. Bibeln lär däremot tydligt och klart vad vi skall tro och tänka om döden. Därför sammanfattar vi predikan i tre punkter på följande sätt:

1. Döden är både kroppslig, andlig och evig.
2. Jesus har besegrat döden.
3. Genom tron övervinner vi döden.

1. Döden är både kroppslig, andlig och evig.

Människan består enligt Bibeln av både kropp och själ. Jesus säger:

*Var inte rädda för dem som dödar kroppen men inte kan döda själen. Frukta i stället honom som kan fördärva både **själ och kropp** i Gehenna (Matt. 10:28).*

Och Paulus skriver:

*Må fridens Gud själv helga er helt och fullt, och må er **ande, själ och kropp** bevaras hela så att ni är utan fläck när vår Herre Jesus Kristus kommer (1 Tess. 5:23).*

Anden ses då som det innersta och högsta i själen. Det är alldeles tydligt att Bibeln lär att människan inte bara består av kroppen, utan också av själen, anden.

Döden innebär att kropp och själ skiljs åt. Kroppen läggs i graven och förmultnar eller förstörs på annat sätt. I detta liknar vi både växter och djur, vilka vissnar och dör. När kroppen är död kan den inte leva vidare. Vi slutar att andas, hjärtat slutar att slå och våra hjärnor förstörs. Men Bibeln lär - som vi har sett- att vi också har en själ/ande, och att den är odödlig. Själva skapelseberättelsen lär oss att Adam, den första människan skapades som en varelse av både kropp och själ. Gud tog ett stycke jord, en lerklump, och av den skapade han Adams kropp. Men sedan blåste Gud in sin livsande i Adam så att han blev en levande varelse med en själ. Detta beskrivs också som att människan blev skapad till Guds avbild. Människan fick en själ som liknade Guds egen Ande i det att människans själ var skapad god, ren och helig. Mose skriver:

Och Herren Gud danade människan av stoft från jorden och inblåste livsande i hennes näsa, och så blev människan en levande varelse (hebr.: näfäsh, själ; 1 Mos. 2:7)

Så är vi skapade till Guds avbilder och till att råda över hela naturen. Sedan mannen skapats tog Gud ett revben av honom och byggde kvinnan av det, så att också hon fick samma natur som mannen och samma odödliga själ. Så skulle också alla barn som föds få del av Guds avbild. Människan skulle för evigt få leva hos Gud både med kropp och själ.

Men så kom **döden** in i världen. Bibeln lär oss att detta skedde genom att den fallne ängeln, Satan, i gestalt av en orm frestade människorna till synd. Först avföll Eva genom att bryta mot Guds förbud att äta av kunskapens träd på gott och ont, och sedan lockade hon Adam att göra detsamma. Aposteln Paulus skriver:

Därför är det så: Genom en enda människa kom synden in i världen, och genom synden döden. På så sätt nådde döden alla människor, eftersom alla hade syndat. (Rom. 5:12).

Döden är alltså något mer än ett utslocknande, något mer än enbart den kroppsliga döden. Den är också en andlig död. Den goda livsanden, själen i människan förlorade Guds avbild. Istället för att vara god, helig och ren, blev människans ande ond, ohelig och oren. Jesus kallar detta för människans onda hjärta. Han säger:

Från hjärtat kommer onda tankar, mord, äktenskapsbrott, sexuell omoral, stöld, falskt vittnesbörd och hädelser (Matt. 15:19).

Detta betyder inte att människan saknar all naturlig godhet, ömhet, kärlek och gemenskap med andra människor. Men det innebär, att all gemenskap med Gud är bruten och förstörd. Detta tar sig sedan uttryck i alla slags onda gärningar. Så är även det lilla barnet inte längre en helig och ren varelse, utan en människa med arvsynd, som skiljer henne från Gud. Därför säger kungen och profeten David:

I synd är jag född, och i synd har min moder avlat mig (Ps. 51:7).

Därför är varje s.k.naturlig människa bärare av den andliga döden, utesluten från all gemenskap med Gud och därför också under Guds vrede och förbannelse. Aposteln Paulus skriver:

En oandlig människa tar inte emot det som kommer från Guds Ande. Det är dårskap för henne, och hon kan inte förstå det eftersom det måste bedömas på ett andligt sätt. (1 Kor. 2:14).

Till detta kommer så den tredje formen av död, den eviga döden. Aposteln Johannes skriver i Uppenbarelseboken:

Och jag såg, och se: en gulblek häst, och han som satt på den hette Döden, och helvetet följde honom. De fick makt över en fjärdedel av jorden, att döda med svärd och med svält och med pest och genom jordens vilda djur (Upp. 6:8).

Uppenbarelseboken beskriver med starka bilder den eviga dödens och helvetets realitet. Bibeln lär, att det finns en evig förtappelse, som också kallas helvetets eld. I Jerusalem fanns en avskrädesplats med namnet Gehenna eller Hinnoms dal. Där brändes sopor och därför förknippas ordet Gehenna med en förskräcklig, förtärande eld. Uppenbarelseboken talar också om den brinnande sjön, dit djävulen och Antikrist kommer att kastas. Jesus säger:

Om ditt öga är dig till förförelse, så riv ut det. Det är bättre för dig att ingå i Guds rike enögd, än att hava båda ögonen i behåll och kastas i Gehenna, där 'deras mask icke dör och elden icke utsläcket'. Ty var människa måste saltas med eld.... (Mark. 9:47f).

Jesus citerar här profeten Jesajas sista kapitel, där det står:

Och de ska gå ut och se liken av de människor som gjorde uppror mot mig. Deras mask ska inte dö och deras eld ska inte släckas. De ska vara en vämjelse för alla människor (Jes. 66:24).

Jesus lär tydligt och klart, att det på den yttersta domens dag kommer att bli en avgörande skillnad mellan troende och icke troende människor, mellan får och getter. Om de icke troende, getterna säger han:

Gå bort ifrån mig ni förbannade, till den eviga elden, som är tillredd åt djävulen och hans änglar... Och dessa skall då gå bort till evigt straff (Matt. 25:41, 46).

Bibelns lära om döden är alltså att kroppen dör och förintas, att själen på grund av synden är andligen död och att alla icke troende människor också måste drabbas av den eviga döden. Så är både den kroppsliga, den andliga och den eviga döden Guds straff, som för evigt kommer att skilja den ogudaktiga människan från Gud. Det skall också klart sägas att Bibeln aldrig talar om någon möjlighet till ändring av tillståndet efter döden. I berättelsen om Lazarus och den rike mannen (Luk. 16:19-31) sägs det uttryckligen att den rike mannens förtappade tillstånd är evigt, och att det finns ett stort svalg mellan förtappelsens tillstånd där den rike mannen befinner sig och den eviga saligheten, där Lazarus är tillsammans med Abraham (v. 26). Detta svalg kan inte överbryggas. Bibeln lär alltså tydligt det vi kallar himmel och helvete, salighet och förtappelse.

2. Jesus har besegrat döden.

Redan direkt efter syndafallet utlovade Gud att döden skulle besegras. Han gav löftet om kvinnans säd, Kristus, som skulle trampa sönder ormens huvud. Mose skriver:

Jag ska sätta fiendskap mellan dig och kvinnan och mellan din avkomma (säd) och hennes avkomma. Han ska krossa ditt huvud och du ska hugga honom i hälen (1 Mos. 3:15).

Detta löfte om den kommande Frälsaren går som en röd tråd genom hela Bibeln. Dödens makt kommer av synden, men i löftet om Kristus sägs att synden skall utplånas genom att Messias skall lida och dö i vårt ställe. Hör vad profetiorna säger:

Han ska utplåna döden för evigt. Herren Gud ska torka tårarna från alla ansikten och ta bort sitt folks vanära från hela jorden, för Herren har talat (Jes. 25:8)

Dina döda ska bli levande, mina dödas kroppar ska uppstå. Vakna upp och jubla, ni som bor i stoftet, för din dagg är ljusets dagg, och jorden ska ge igen de avsomnade (Jes. 26:19).

Från dödsrikets våld ska jag friköpa dem, från döden ska jag återlösa dem. Du död, var är dina plågor? Du dödsrike, var är din udd? (Hos. 13:14)

Aposteln Matteus hänvisar till Jesajas profetia, som talar om Sebulons och Naftalis land, alltså landet kring Kapernaum, där Jesus bosatte sig:

Det folk som sitter i mörker ska se ett stort ljus, och för dem som bor i dödens land och skugga ska ett ljus gå upp (Matt. 4:16).

Jämför med Jesajas ord:

Men det ska inte vara nattsvart mörker där ångest nu råder. Förr i tiden lät han Sebulons och Naftalis land vara föraktat, men i kommande dagar ska han ge ära åt trakten längs havsvägen, landet på andra sidan Jordan, hednafolkens Galileen. Det folk som vandrar i mörkret ska se ett stort ljus, över dem som bor i dödsskuggans land ska ljuset stråla fram (Jes. 9:1-2)

Den stora ära som det här talas om är att Jesus Kristus, den föraktade nasaréén, är den som övervinner döden. Hela mänskligheten låg i mörker, men genom Jesu Kristi död och uppståndelse har det kommit ljus över alla människor. Paulus skriver:

Vi vet att Kristus är uppväckt från de döda och aldrig mer dör. Döden har ingen makt över honom längre (Rom. 6:9).

Jesu död innebar att han tog på sig hela människosläktets synd och led straffet i vårt ställe.

Han ödmjukade sig och blev lydig ända till döden – döden på korset (Fil. 2:8).

Men vi ser Jesus, som en liten tid var lägre än änglarna, nu krönt med härlighet och ära därför att han led döden. Genom Guds nåd skulle han smaka döden i allas ställe (Hebr. 2:9)

Också er har han nu försonat med sig genom att lida döden i sin jordiska kropp. Han vill föra fram er heliga, fläckfria och oantastliga inför honom (Kol. 1:22).

3. Genom tron övervinner vi döden.

I sin predikan på pingstdagen framhöll aposteln Petrus starkt att Jesu uppståndelse från döden innebär att döden är besegrad och att syndernas förlåtelse nu erbjuds och framräcks till alla människor genom dopet och tron.

Men Gud har uppväckt honom och löst honom ur dödens vånda, eftersom det inte var möjligt för döden att behålla honom (Apg. 2:24).

Denne Jesus har Gud uppväckt, och vi är alla vittnen till det (v. 32).

Därför kan hela Israels folk veta säkert att denne Jesus som ni korsfäste, honom har Gud gjort till både Herre och Messias (v. 36).

När folket hörde denna predikan fick de ett styng i hjärtat. De hade själva varit med och korsfäst Jesus och förstod nu vilken stor synd detta var. Därför frågar de i sin själanöd:

Bröder, vad skall vi göra? (v. 37).

Petrus svarar då inte med att de skall bedja och kämpa och göra goda gärningar. Nej, han svarar tydligt och enkelt:

Omvänd er och låt er alla döpas i Jesu Kristi namn, så att era synder blir förlåtna. Då får ni den helige Ande som gåva. Löftet gäller er och era barn och alla dem som är långt borta, alla som Herren vår Gud kallar (v. 38f).

Så lär Bibeln att döden övervinns genom syndernas förlåtelse, som skänks oss genom evangelium. Den helige Ande ges som en fri gåva för Kristi skull. Genom dopet får vi försäkran om syndernas förlåtelse som innebär att den gamla människan dödas och den nya uppstår. Vi får ett nytt, andligt liv genom tron på Jesus. Så blir Hans seger över döden och vår seger. Jesus säger själv:

Jag säger er sanningen: Den som hör mitt ord och tror på honom som har sänt mig, han har evigt liv. Han drabbas inte av domen utan har gått över från döden till livet (Joh. 5:24).

Därför kallas också den heliga Nattvarden för "odödlighetens läkemedel". I brödet och vinet är Kristi sanna kropp och blod som försäkrar oss om, att liksom Jesus uppväckte änkans son så kommer han också att uppväcka våra kroppar och ge oss evigt liv. Och aposteln Paulus betygar att vi övervinner döden genom dopet i kraft av Kristi uppståndelse:

Vi är begravda med honom genom dopet till döden för att leva det nya livet, liksom Kristus är uppväckt från de döda genom Faderns härlighet (Rom. 6:4).

Livets Andes lag har i Kristus Jesus gjort mig fri från syndens och dödens lag (Rom. 8:2).

För en kristen har nu döden blivit något annat än tidigare. Dödens makt var synden, men genom tron på Kristi uppståndelse har döden istället blivit vår himmelska födelsedag. Vår fiende djävulen blev avväpnad just när han trodde att han hade besekrat Kristus. Under vårt jordeliv är den andliga döden övervunnen såvitt vi lever i tron på Kristus, och när vi dör får vi i samma ögonblick vara hos Kristus i himmelen. Det enda som återstår är då att också våra kroppar skall uppväckas på den yttersta dagen. Och kanske sker detta redan innan vi dör, ty Jesus kommer snart tillbaka! Vi har Guds löfte om att alla döda kroppar då skall uppväckas. Liksom Jesus visade sin makt när han uppväckte änkans son i Nain från döden, skall han genom samma makt uppväcka alla människor på den yttersta dagen.

Men här är en stor skillnad. De som inte har trott på Kristus i detta livet kan inte heller få vara tillsammans med honom i himmelen, utan måste gå bort till förtappelsens tillstånd och de eviga straffen. Detta är att för alltid vara skild från Gud. Detta är den yttersta konsekvensen av döden när synden inte har blivit försonad genom dopet och tron. Detta måste förkunnas av den kristna kyrkan så att människorna förstår dödens allvar.

Men för dem som genom Guds nåd tror på Frälsaren Jesus Kristus gäller:

Liksom synden regerade genom döden, så skulle också nåden regera genom rättfärdigheten och ge evigt liv genom Jesus Kristus, vår Herre (Rom. 5:21).

Och han ska torka alla tårar från deras ögon. Döden ska inte finnas mer, och ingen sorg och ingen gråt och ingen plåga, för det som förr var är borta (Upp. 21:4).

Men när det förgängliga är klätt i oförgänglighet och det dödliga klätts i odödlighet, då uppfylls det ord som står skrivet: Döden är uppslukad i seger (1 Kor 15:54).

Amen. Lovad vare Gud som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan att vi icke må vara glömska hörare utan ordets görare och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden och så bli evigt saliga. Amen.

Bön. O Herre Gud, himmelske Fader. Vi prisar dig som har givit oss din Son, Jesus Kristus, och genom honom öppnat för oss, förgängelsens trälar, den väg som leder till livet. Vi ber dig: Bevara oss fasta i tron på honom, så att vi utan fruktan kan möta den stund, då du kallar oss härifrån. Låt din Helige Ande förvissa oss om att vi, vare sig vi lever eller dör, hör Kristus till och i honom har del i det eviga liv, som här är fördolt, men på uppståndelsens morgon skall frambryta i härlighet. Amen.